

NDC Sarajevo

Uticaj krize izazvane pandemijom COVID-19 na živote učenica i učenika, nastavnika i nastavnica, te članova koordinacijskog odbora, sa kojima saradjujemo

Pilot-istraživanje

Uvod

Djelujući u vanrednim okolnostima, a radi boljeg razumijevanja situacije na terenu, te iznalaženja odgovora i djelovanja u vezi s njom, NDC Sarajevo je uradio pilot istraživanje o uticaju pandemije na život u izolaciji kod srednjoškolaca i srednjoškolki, nastavnika i nastavnica (u daljem tekstu: ispitanici) sa kojima saradjujemo u našem radu.

Ispitanicima je putem Viber/WhatsApp grupa postavljeno pitanje (tzv. *open-ended question*) o tome kako situacija pandemije utiče na njihove živote i perspektivu, te da o tome napišu svoje viđenje u otvorenoj formi.

Nakon prikupljanja odgovora, iste smo analizirali uz pomoć softverskog alata *Atlas.ti* i u nastavku donosimo rezultate te analize.

Rezultati analize

U analizi općeg tona odgovora pokazalo se slijedeće:

Ton	Učenici	Nastavnici	Total
Pozitivan	25%	43%	36%
Negativan	50%	14%	27%
Neodređen	25%	43%	36%
Total	100%	100%	100%

Pozitivni aspekti

Kako se pokazuje, kod 36% ispitanika može se uočiti izrazitije pozitivan odnos, odnosno bolje rečeno, pozitivno prilagođavanje novonastaloj situaciji.

Taktike pozitivnog pristupa su stalna zaokupljenost raznim aktivnostima u i oko kuće, zbližavanje sa familijom, rad na sebi, tj. usavršavanje i iznalaženje novih hobija, učenje novih vještina, jezika itd. Naravno, u ove taktike spada i korištenje odmora, ali i odgovorno druženje s uskim krugom prijatelja, na način da se ne ugrožava ničija sigurnost i zdravlje.

Nove tehnologije komunikacije, iako je naglašeno da ne mogu zamijeniti bogatstvo kontakta uživo, doprinose u nekoj mjeri umanjenju efekata izolacije.

Negativni aspekti

U ukupnoj procjeni odnosa prema situaciji, manje ispitanika ima negativno mišljenje, njih 27%. U ovom procentu dominiraju učenici sa 50%, a tek 14% je nastavnika. Ovakav odnos je gotovo samorazumljiv, jer za očekivati je da izoliranost i ograničeni socijalni kontakt teže pada mlađima, pogotovo učenicima - tinejdžerima.

U svakom slučaju, najnepovoljniji aspekt izolacije jest nedostatak socijalnog kontakta svake vrste: familijarne, profesionalne, prijateljske. Interesantno, i učenicima i nastavnicima nedostaje škola kao mjesto faktičkog susreta, te ne vide *on-line* nastavu kao nešto što može čak i izbliza zamijeniti klasičnu nastavu.

Drugi aspekti situacije, koji direktno proizlaze iz izolacije, jesu nemogućnost djelovanja po "starom", po "normali", bačenost u monotone odnose sa uvijek istim ljudima (užom porodicom, što dovodi i do konfliktnih situacija), sâmo ograničenje slobode - "zarobljenost" - kako jedan ispitanik to opisuje, te općenita zaustavljenost života. I ma koliko pojedinac bio zaokupljen nekom aktivnošću, ostaje osjećaj "praznine". Kombinirano sa neizvjesnošću koju budućnost donosi, ovakva situacija stvara težak kako fizički, tako i psihički napor. Ispitanici ne propuštaju napomenuti da postoji i jedan osjećaj opće tuge za ljudima koji obolijevaju ili su umrli od posljedica COVID-19 infekcije.

U cjelini gledano, ispitanici ne vjeruju da nadomjestak fizičkog kontakta virtualnim ima dugoročno pozitivan efekat, što je u direktnoj korelaciji sa izraženim nedostatkom socijalnih kontakata i aktivnosti koje iz njih proističu.

Perspektive

U analizi odgovora ispitanika, pokazuje se da osjećaj neizvjesnosti determinira odnos prema završetku krize i perspektivama. Ovo za sobom donosi i fizičke i psihičke teškoće.

Postoji mišljenje da je ova situacija izvukla „i najbolje i najgore iz nas“. No, iz pragmatičnih razloga, ispitanici pokušavaju maksimizirati pozitivne aspekte krize. Stoga, oni ne govore o ovim potencijalno negativnim aspektima, što je psihološki gotovo samorazumljivo.

Iako postoji gotovo stidljivo očekivanje da će se stvari vratiti na normalu, dominira lista pozitivnih efekata situacije. Ovo ukazuje na neke dosta duboke prilagodbe koje su ispitanici prošli, pa je stoga teško očekivati "normalizaciju" situacije, tj. vraćanje stvari u odnose kakvi su bili prije pandemije i njome nametnutih mjera.

U listi dominiraju pozitivni aspekti zbližavanja porodica, koji su zbog prirode ekonomske i političke situacije bili dobro uzdrmani. Drugi bitan pozitivan aspekt jest vrijeme koje je dato ljudima da rade na sebi, usvajaju nove vještine koje imaju potencijal da promijene način života pojedinaca nakon prestanka krize.

Čini se da upravo ovakav, prilično pragmatičan način odnošenja prema krizi i perspektivama nakon nje, opredjeljuje 36% ispitanika da u ocjeni situacije budu neodređeni, ni pozitivni, ni negativni.

U ovom smislu, ako ovome dodamo ispitanike sa pozitivnim odnosom (36% također), može se reći da većina ispitanika (73%) ima pro-aktivan stav prema budućnosti, bilo da već imaju jasnu viziju kako će dalje ići, bilo da još procjenjuju situaciju i time moguće odgovore i djelovanja. U cjelini, ovakvo odnošenje se može ocijeniti vrlo pozitivnim.

Izdvojeni citati ispitanika

U nastavku izdvajamo sljedeće odgovore:

„U karantini je svaki dan monoton, isti kao i prethodni. U početku je dobro došlo da se odmorimo. A sada nakon dva mjeseca postaje izrazito teško. Nedostaju nam stare navike, druženjem, sastanci, seminari, upoznavanje novih ljudi, građenje prijateljstava,

čak i škola. Koliko god da popunimo dan aktivnostima u kući i dalje postoji neizmjerena praznina. Iskreno vjerujemo da će se ovo uskoro završiti i da će nam se životi vratiti u normalu.“

„Ja sam se zbližio sa porodicom, sa voljenim ljudima“

„Ja sam sa svojim već 13 puta došao u sukob. Stalno smo zajedno, osjećamo se zarobljenim, nismo slobodni da se krećemo i družimo.“

„Kao da su nam životi zaustavljeni, nemamo zraka, fali nam druženje, rad sa vršnjacima i vršnjakinjama, fali nam stvarni život, ljudi, bliskost, škola, prostor za druženje bez granica.“

„Mnogo zahtjevno vrijeme prilagođavanja i ništa neće biti, kao neko ko voli vjetar u kosi, točkove, komunikaciju, sve se u ovom vremenu sužava prema ljudima koji su nam najvažniji, naša djeca rodbina i iskreni prijatelji. Ima jednu sjajnu stranu da sam se vratila mojoj najvećoj ljubavi – kulinarstvu. Korona će iz svakoga izvući ono što posjedujemo, dobrotu ili zlo, ljubav ili mržnju.“

„Ja sam upisao online kurseve engleskog jezika, programiranja i web dizajna, tako da vrijeme brzo prolazi“

„U ovo vrijeme Korone mnoge maske su pale, sada barem znamo na čemu smo. Pokazala nam je Korona kako se sve može kada se mora, ali najviše fale druženja i najbliži. Fale zagrljaji najbližih. Takođe, otkrivamo i nove a skrivene talente“

„Nama ovo vrijeme ne pada teško, koliko god to zvučalo nekima čudno. Uživamo još više jedni u drugima, igramo se sa našom kćerkicom, društvenih igara, razgovaramo, volimo se više nego ikada.... Nedostaju nam mnogi ljudi da ih zagrlimo, ali bar imamo tehnologiju koja nam olakšava ovaj period... Nikada nam nije dosadno, samo je tužno što je toliko oboljelih i umrlih.... Ono što nam dolazi, tj.vrijeme koje je pred nama, niko ne zna kakvo će biti. Zato vam svima želimo da uživajte u društvu svojih najdražih i da se čuvate.“

„Radim na krčenju živice, okopavanju voćki, bašti, pregledanju i ispravljanju đaćkih zadaća. Svaka kost me boli.“

„Negativan uticaj na mene sigurno. Fali mi rad, posjeta porodici i prijateljima...šetnje...Da, mogu raditi , ali online nastava nije isto što i živa riječ. Nedostaje mi učenička graja i sav onaj stres vezan za posao. Porodična okupljanja zbog brige za njihovo zdravlje. Ne kažem da ne mogu ići u šetnju, ali izbjegavam da bih bila odgovorna građanka. Za izdržati sve ovo treba dosta i fizičke i psihičke snage. Sretno svima u daljem radu i pronalaženju načina da izađemo kao pobjednici iz svega ovoga.“

„Što se tiče mene jedina je promjena što nemam fizičkog kontakta s drugim ljudima. Sreća pa sam na selu i onda baš ne osjetim svu tu izoliranost, imam krug ljudi među kojima se krećem. Vrijeme je za poljoprivredu, pa sam/smo u tome. A kada dosadi ima Plivsko jezero gdje idemo na kavu s maskama i distancom . Sve u svemu, ja se ne žalim. Još idući tjedan rade frizeri, pa što će mi više.“

Aktivnost je dio projekta NDC Sarajevo -"Jajce, uspješna priča-Nova generacija 3.0", finansijski/financijski podržanom od strane Ambasade/Veleposlanstva Savezne Republike Njemačke u Bosni i Hercegovini.

